

Főszerkesztői előszó

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2026.2.1

1776. július 4-én írták alá a philadelphiai törvényhozás épületében az Amerikai Egyesült Államok függetlenségi nyilatkozatát – 2026-ban tehát az ország fennállásának a 250. évfordulóját ünnepeljük. Az amerikai köztársaság létrejötté egyúttal az európai politikatörténet központi eseményévé is vált, az USA pedig a 20. század során olyan globális hatalom lett, amely nemcsak a glóbusz szinte egészére terjesztette ki a hatását, de maga volt az 1945 utáni nemzetközi rendszer főépítészé is. Nem csoda hát, hogy ez a különleges évforduló nem kizárólag Amerikában, hanem Európában és a világ többi részén is nagy érdeklődést vált ki.

Ez az érdeklődés túlmutat a pusztá megemlékezésen: világszerte nagy igény mutatkozik arra, hogy értő módon vizsgálható és bemutatható legyen az Egyesült Államok globális helyzetének a megváltozása, az ország viszonylagos hanyatlása, a nemzetközi rendszer átalakulása vagy éppen átalakítása. Ugyanilyen, érdemben vizsgálandó kérdés a demokratikus kereteink, illetve a nyilvánosság szerkezetének a formálódása és a Donald Trump nevével fémjelzett mozgalom megfelelő értelmezése. Miközben ugyanis az USA közjogi keretei alig módosultak az elmúlt 250 évben, és az eltéréseket is inkább az alkotmány kiegészítéseiben, sokkal kevésbé annak az átalakításában rögzítették, s ezzel mintegy elismerték a demokrácia régebbi rétegeit és a szerves fejlődését, addig a tartalma és a kiterjedése folyamatosan változott. Alexander Hamiltonnak, James Madisonnak és John Jaynek a föderalizmusról és a demokráciáról szóló fejtegetései ma éppoly aktuálisak, mint 1788 tavaszán voltak, amikor az *A föderalista* készült, de már egészen más rétegei is kialakultak az észak-amerikai demokráciának és a katonai, gazdasági és politikai erején keresztül az egész világra gyakorolt hatásának. Az Egyesült Államok „születésnapja” tehát nemcsak az USA-ról szól, hanem a demokrácia általános állapotáról, az amerikai globális hegemonia jövőjéről, továbbá arról is, hogy mi várhat az egész nemzetközi rendszerre.

A Magyar Külügyi Intézet (MKI) ennek megfelelően kiemelten foglalkozott amerikai témákkal idén. Miközben ez az esztendő Magyarországon is turbulens volt, és jelentős politikai változásokat hozott, az MKI a rendezvényei és az elemzései révén folyamatosan értékelte a második Trump-kormányzat globális tevékenységét, annak főleg a nyugati féltekén kifejtett aktívabb politikáját vagy éppen a rendszeressé váló transzatlanti csörtéket és megegyezéseket – akár az USA–EU-viszonylatban, akár a NATO keretein

belül. Intézetünk emellett a Budapesti Andrásy Egyetemen és a Habsburg Ottó Alapítvánnyal együtt a társszervezője volt a *Democratic Experiment – The United States and Central Europe* című nemzetközi konferenciának. A rendezvény címe Walt Whitman megfogalmazására utal, aki szerint a demokrácia folyamatos „kísérletezés”, ami világosan tükröződik az USA és Közép-Európa kapcsolatainak 250 évéből is. A fórumon a tudományos világ olyan kiválóságai is előadtak, mint Pieter Judson, Larry Wolff, Andy Markovits vagy Walter Grünzweig. Az MKI együttműködött a Nemzeti Közszerkeleti Egyetemen az USA fennállásának 250. évfordulója alkalmából ott szervezett konferencia kapcsán is, valamint a szerzőink közül néhányan hozzájárultak a Magyarország Barátai Alapítvány *Voice of Freedom. In Honor of the United States 250 Years: Hungarians Who Helped Make America Great* című kötetéhez is.

A *Külügyi Szemle* is egy tematikus számmal emlékezik meg a nevezetes évfordulóról, amelybe a felhívásunkra beérkezett tanulmányok közül válogattunk be fél tucatot. Az előszót követő nyitó tanulmányban a főszerkesztő arra keresi a választ, hogy a „trumpizmus” a maga vitatott jellegzetességeivel mennyire lehet tartós vagy mulandó jelenség az amerikai demokrácia és a nemzetközi rend működésében. Magyarics Tamás azt vizsgálja az írásában, hogy a Trump-kormányzat mikor folyamodik az egyoldalú fellépéshez, és milyen esetekben fordul a multilaterális keretrendszer felé. Csizmazia Gábor a rend nélküli amerikai hegemonia lehetőségét vizsgálja, amelyet a *Pax* helyett *Potentia Americana* névvel illet. Eszterhai Viktor arra igyekszik választ adni, hogy a jelenlegi kínai–amerikai viszony visszatérést jelenthet-e a birodalmi alkuk 19. századi rendszeréhez. Reile Zsolt kollégánk a sokat vitatott 2026. januári venezuelai beavatkozást, valamint annak kapcsán az USA nyugati féltekei politikáját vizsgálta. A kiadványt Erneyi Katalinnak az Adam LeBor által jegyzett, *The Last Days of Budapest* című könyvről írt recenziója zárja, amely a magyar főváros 1945. évi történetét dolgozza fel, és a magyar kontextus mellett a nemzetközire is kitér az Egyesült Államok és a nyugati szövetségesek, valamint a náci Németország közötti epikus küzdelem ismertetésével.

A *Külügyi Szemle* tematikus számához jó olvasást, a benne felvetett kérdések továbbgondolásához és megvitatásához pedig hatékonyságot és kíváló társaságot kívánok.

Baranyi Tamás Péter
főszerkesztő